

JUBILEJNÝ ROK SV. MARTINA,
PATRÓNA SPIŠSKEJ DIECÉZY
2016 - 2017

Štefan Sečka, Pavol Janáč

DEVIATNIK MODLITIEB
K SVÄTÉMU MARTINOVÍ

za posvätenie a upevnenie
spoločenstva miestnej cirkvi

JUBILEJNÝ ROK SV. MARTINA,
PATRÓNA SPIŠSKEJ DIECÉZY
2016 - 2017

Štefan Sečka
Pavol Janáč

DEVIATNIK MODLITIEB
K SVÄTÉMU MARTINOVÍ

za posvätenie a upevnenie
spoločenstva miestnej cirkvi

„Bud'te svätí, lebo ja som svätý.“
(1Pt 1, 16)

© Mons. ThDr. Štefan Sečka, PhD., spišský
diecézny biskup
Mons. ThDr., PaedDr. Pavol Janáč, PhD.

DEVIATNIK MODLITIEB K SV. MARTINOVÍ

Vydala: Tlačiareň Kubík pre Rímskokatolícky biskupský úrad v Spišskej Kapitule v Jubilejnom roku sv. Martina, patróna diecézy, 2016

Tlač: Tlačiareň Kubík, Námestovo

ISBN: 978-80-89602-58-2

Sv. Martin, biskup, zobrazený s husou

Drahí bratia a sestry!

Jubilejný Rok svätého Martina je pre nás hlavne časom pokorných modlitieb a prosieb. Svätý Martin okrem iných hrdinských čností vynikal veľkým darom modlitby. „Oči i ruky mal ustavične pozdvihnuté k nebu a jeho nezlomný duch neustával v modlitbe“, ako o ňom čítame v Listoch Sulpícia Sevéra.

K modlitbám na orodovanie svätého Martina nás pobáda aj hlavné duchovné zameranie slávenia Jubilejného roku: úsilie o svätosť života a budovanie cirkevného spoločenstva v jednote. Keďže sama svätosť pre človeka je darom Ducha Svätého, treba sa nám o ňu vrúcne modliť.

Ako pomôcka pre naše modlitby k svätému Martinovi, nášmu nebeskému patrónovi, nech poslúži aj táto novéna. Pozostáva z niekoľkých krátkych zamyslení o našom povolaní k svätosti a dokonalosti kresťanského života, ktoré sú na jednotlivé dni prevzaté z dokumentu Druhého vatikánskeho koncilu *Lumen gentium*.

„Je predmetom viery, že Cirkev, ktorej tajomstvo posvätný koncil predkladá, je neporušiteľne svätá. Lebo Kristus, Boží Syn, ktorý je s Otcom a Duchom Svätým zvelebovaný ako „jediný Svätý“, miloval Cirkev ako svoju nevestu a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil (porov. Ef 5, 25 - 26), spojil so sebou ako svoje telo a naplnil darom Ducha Svätého na Božiu slávu. Preto sú v Cirkvi všetci povolaní na svätosť, či už patria k hierarchii, alebo sú pod jej vedením, ako hovorí apoštol: „Lebo to je Božia vôľa, vaše posvätenie“ (1 Sol 4, 3; porov. Ef 1, 4). Táto svätosť Cirkvi sa neprestajne prejavuje a má sa prejavovať v ovocí milosti, ktoré Duch Svätý prináša vo veriacich;

nachádza mnohotvárne zvýraznenie u jednotlivcov, ktorí smerujú k dokonalej láske vo svojom životnom stave a tým sú na povzbudenie ostatným; osobitným spôsobom sa prejavuje v praktizovaní rád, ktoré sa zvyčajne volajú evanjeliové. Uskutočňovanie rád, na ktoré sa na podnet Ducha Svätého podujímajú mnohí kresťania buď súkromne, alebo v cirkevne schválenom povolaní alebo životnom stave, prináša a má prinášať do sveta žiarivé svedectvo a príklad tejto svätosti." (LG, 39)

DUCHOVNÝ PROGRAM NA JUBILEJNÝ ROK SVÄTÉHO MARTINA

„Bud'te svätí, lebo ja som svätý.“ (1Pt 1, 16)

Jubilejný rok svätého Martina budeme prežívať úsilím o svätosť života podľa tohto programu:

1/ Každodenným vzývaním svätého Martina o orodovanie a o jeho pomoc pri posväcovaní života;

2/ Slávením domácej pobožnosti v rodine k svätému Martinovi (aspoň raz v týždni, odporúča sa v piatok alebo v nedeľu, keď je celá rodina pospolu);

3/ Prežívaním liturgického roka vrúcnu nábožnosťou a sviatostným spôsobom (sväté prijímania najmä cez Advent, Vianoc, v Pôste, cez Veľkú noc, na Turíce a pri iných slávnostiach vo farnosti);

4/ Účasťou na sv. omši aj v pracovný deň a častým duchovným čítaním (aspoň raz do týždňa);

5/ Prehĺbením poznania dejín i súčasnosti našej Spišskej diecézy;

6/ Každodennou modlitbou desiatky ruženca na úmysel za posvätenie veriacich nášho biskupstva a za upevnenie kresťanského spoločenstva v jeho farnostiach;

7/ Konaním mesačnej duchovnej obnovy v rámci prvých piatkov (sv. spoveď, sv. prijímanie, adorácia, duchovné čítanie); Na prvé piatky je možnosť získať jubilejné úplné odpustky, pri splnení ostatných obvyklých podmienok;

8/ Účasťou na uctení si relikvií svätého Martina, ktoré budú putovať po farnostiach diecézy;

9/ Účasťou na slávení a podujatiach, ktoré sa budú konať vo farnosti ku cti svätého Martina;

10/ Putovaním do svätyne zasvätenej sv. Martinovi (Spišská Kapitula, Trstená, Rakúsy, Dovalovo, Lučivná, Vikartovce, Ihľany);

11/ Častým konaním skutkov milosrdenstva.

SVÄTÝ MARTIN Z TOURS, BISKUP

Krátky životopis

Sv. Martin sa narodil v meste Szombathely na území dnešného Maďarska okolo roku 316 v pohanskej rodine. Jeho otec mal vysokú hodnosť vo vojsku, bol tribúnom (plukovníkom). Rodičia sa presťahovali do Pavie v severnom Taliansku. Neboli síce pokrstení, ale veľmi dbali na to, aby Martina nepokazili vojaci svojou nemravnosťou a tvrdosťou. Malý Martin bez vedomia rodičov začal chodiť na stretnutia katechumenov (tých, čo sa pripravujú na krst). Keď mal pätnásť rokov, mal byť pokrstený. Vtedy však cisár Konštantín vydal rozkaz, aby sa do vojska zapojili všetci schopní synovia starých a vyslúžených vojakov. Martinovmu otcovi sa nepáčilo synovo tiché a utiahnuté správanie, a tak ho tiež prihlásil do vojska. Martin bol zaradený do jazdeckého pluku, ktorý odchádzal do Amiens v severnej Galii (Francúzsko). Martin sa však nepokazil. Ku všetkým, aj k svojim podriadeným bol láskavý, bol štedrý voči svojmu sluhovi, aj voči chudobným. V meste Amiens sa odohral aj ten známy príbeh, keď stretol pri svojej ceste na koni žobráka, ktorý sa triasol zimou. Martin všetko rozdal, nemal pri sebe nič, a tak mu dal polovicu svojho plášt'a. Vtedy v noci sa mu zjavil Pán Ježiš odiaty polovicou plášt'a, ktorý Martin daroval žobrákovi. Hneď na druhý deň sa dal Martin v meste pokrstiť. Bolo to roku 339, mal vtedy asi dvadsaťtri rokov.

Po čase odišiel z vojska, utiahol sa do samoty. Nejaký čas potom počúval biskupa sv. Hilára v Poitiers (západná Galia) a potom odišiel za svojimi rodičmi, ktorí sa medzitým presťahovali späť do Marti-

novho rodného mesta. Martinova matka sa stala tiež kresťankou. Otec neopustil pohanské zvyky až do smrti. Martin sa stal neúnavným bojovníkom proti bludu ariánov. Tí ho však za to vyhнали z mesta. Chcel ísť za Hilárom, no toho tiež stihol podobný osud. A tak sa nakoniec ocitol až na malom ostrove Galinaria oproti Janovu, kde osamote žil. Začiatkom roka 360 sa Hilár vrátil z vyhnanstva, Martin sa rozhodol ísť za ním. Hilár ho chcel vysvätiť za kňaza, no Martin sa necítil hodný. Usadil sa radšej v meste Piktavium v Galii, kde žil v prvom galskom kláštore spolu s niekoľkými mužmi.

V roku 371 sa uprázdnil biskupský stolec v meste Tours. Ľudia si žiadali, aby bol biskupom práve Martin. On samozrejme nechcel. No násilím ho vyviedli z jeho úkrytu, ktorý mal medzi husami, ktoré ho svojím gagotom prezradili. Kvôli tomu sa niekedy vyobrazuje s husou. 4. júla 371 bol vysvätený za biskupa. Za svoje sídlo si zvolil miesto asi dva kilometre od mesta Tours pri rieke Loire, kde vystaval drevený kláštor. Žil tam aj s asi osemdesiatimi učeníkmi. Nič nevlastnili, žili veľmi skromne. Martin zriedka opúšťal samotú, ale vedel rázne zakročiť, keď bolo treba. Keď dal cisárov brat Valens upáliť osemdesiat katolíckych kňazov, Martin sa vybral za cisárom Valentiniánom, aby ho napomenul. Valentinián si ho potom často volal ako poradcu na svoj dvor. Martin mal veľa zásluh aj na obrátení mnohých pohanov, ktorých bolo v okolí Tours veľmi veľa. Po zvyšok svojho života zostal skromným, poníženým, spával na holej zemi. Zomrel 8. novembra 397. Jeho telo pochovali 11. novembra na cintoríne za mestom Tours. Na tom mieste teraz stojí veľký chrám, ktorý je mu zasvätený.

PRIEBEH NOVÉNY

1. *Zamyslenie na deň*
2. *Litánie k sv. Martinovi*

LITÁNIE K SV. MARTINOVÍ

Pane, zmiluj sa. Pane, zmiluj sa.
 Kriste, zmiluj sa. Kriste, zmiluj sa.
 Pane, zmiluj sa. Pane, zmiluj sa.

Otec na nebesiach, Bože, zmiluj sa nad nami.
 Syn, Vykupiteľ sveta, Bože, zmiluj sa nad nami.
 Duch Svätý, Bože, zmiluj sa nad nami.
 Svätá Trojica, jeden Boh, zmiluj sa nad nami.

Svätý Martin, oroduj za nás.
 Odvážny muž, oroduj za nás.
 Štedrý Kristov vojak, oroduj za nás.
 Vnímový k biede blížneho, oroduj za nás.
 Chudobný darca, oroduj za nás.
 Vzor skromnosti, oroduj za nás.
 Nepriateľ hriechu, oroduj za nás.
 Vít'az v pokušení, oroduj za nás.
 Bohatstvo chudobných, oroduj za nás.
 Povzbudenie utrápených, oroduj za nás.
 Nástroj v Božích rukách, oroduj za nás.
 Horlivý katechumen, oroduj za nás.
 Perla kňazov, oroduj za nás.
 Príkladný biskup, oroduj za nás.
 Radosť svätej Cirkvi, oroduj za nás.
 Nositeľ pokoja, oroduj za nás.
 Tvorca porozumenia a jednoty, oroduj za nás.
 Svetlo pravdy pre blúdiacich, oroduj za nás.
 Neúnavný hlásateľ evanjelia, oroduj za nás.

Obhajca apoštolskej viery, oroduj za nás.
 Muž mocný v slovách i činoch, oroduj za nás.
 Postrach démonov, oroduj za nás.

Na príhovor svätého Martina ochraňuj nás, Pane.
 Od každého sebeckta ochraňuj nás, Pane.
 Od ľahostajnej nevšímavosti ochraňuj nás, Pane.
 Od lákavých pokušení ochraňuj nás, Pane.
 Od povrchnej viery ochraňuj nás, Pane.
 Od smútku a beznádeje ochraňuj nás, Pane.
 Od strachu a rezignácie ochraňuj nás, Pane.
 Od kompromisov so zlom ochraňuj nás, Pane.

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zľutuj sa nad nami, Pane.

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, vyslyš náš, Pane.

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

Oroduj za nás, svätý Martin.

Aby sme sa stali hodní Kristových prisľúbení.

Modlime sa:

Všemohúci Bože, svätý biskup Martin ťa oslávil svojím životom i svojou smrťou; aj v našich srdciach konaj divy svojej milosti, aby nás ani smrť, ani život nemohli odlúčiť od tvojej lásky. O to ťa prosíme skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna, ktorý je Boh a s tebou žije a kraluje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.¹

3. Modlitba k na Jubilejný rok sv. Martina

---

¹ Text: Martin Božanský, Cenzor: Mons. ThDr. Štefan Vallo, PhD
 Imprimatur: Mons. Marián Chovanec, pomocný biskup a generálny vikár

MODLITBA NA JUBILEJNÝ ROK SVÄTÉHO MARTINA

Všemohúci a večný Bože, svätého biskupa Martina si vyvolil za pastiera svojich veriacich a dal si nám ho za nebeského patróna miestnej Spišskej cirkvi.

Na jeho príhovor milosrdne zhliadni na našu diecézu: na nášho otca biskupa Štefana, všetkých kňazov, diakonov, seminaristov a zasvätené osoby i na celý Boží ľud a požehnaj nás, aby sme ustavične pociťovali jeho mocnú ochranu.

Nech nás tento obdivuhodný muž vynikajúcej viery, veľkej nábožnosti a plný milosrdenstva i ľudskosti, ktorý „mal oči i ruky ustavične pozdvihnuté k nebu a jeho nezlomný duch neustával v modlitbe“, inšpiruje horlivejšie sa usilovať o svätosť života a o upevnenie jednoty kresťanského spoločenstva.

Pomáhaj nám podľa jeho príkladu pracovať pre dobro každého človeka a pri obrane jeho dôstojnosti, a slúžiť Kristovi v jeho Cirkvi s nerozdelným srdcom, podľa jeho slov: „Pane, ak som ešte potrebný tvojmu ľudu, neodmietam pracovať. Nech sa stane tvoja vôľa.“ Prosíme ťa o to skrze Krista, nášho Pána. Amen.

4. Desiatok posvätného ruženca

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

1. DEŇ

SVÄTOSŤ PRE VŠETKÝCH

V rozličných životných stavoch a povolaniach je vždy jediná svätosť, ktorú žijú tí, ktorí sa dajú viesť Božím Duchom, poslúchajú Otcov hlas a klaňajú sa Bohu Otcovi v Duchu a pravde, nasledujúc chudobného, poníženého Krista nesúceho kríž, aby si zaslúžili mať podiel na jeho sláve, pestujú jediná svätosť. A každý má, podľa vlastných darov a povinností, bez vyčkávania napredovať na ceste živej viery, ktorá vzbudzuje nádej a je činná v láske.

Predovšetkým je potrebné, aby arcipastieri Kristovho stáda plnili svoju službu sväto, horlivo, ponížene a mužne, podľa vzoru najvyššieho a večného Kňaza, Pastiera a Biskupa našich duší. Takto konaná služba sa stane aj pre nich výbornou cestou k svätosti. Vyvolení na plnosť kňazstva, dostávajú sviatostnú milosť, aby modlitbami, bohoslužbami, kázňami a všestrannou biskupskou starostlivosťou a službou dokonale plnili povinnosť pastierskej lásky k dušiam. Nech sa neboja dať svoj život za ovce a aj svojím vlastným príkladom viesť Cirkev k čoraz väčšej svätosti a nech sa pritom sami stávajú vzorom stádu (porov. 1 Pt 5, 3). (LG, 41)

Kňazi, podobne ako biskupi, ktorým sú duchovnou korunou, majú účasť na milosti ich služby skrze Krista, večného a jediného Prostredníka, nech rastú v láske k Bohu a blížnemu každodenným vykonávaním svojho úradu, nech udržujú zväzky kňazského spoločenstva, nech oplývajú všetkými duchovnými dobrami a nech všetkým dávajú živé svedectvo o Bohu ako nasledovníci tých kňazov, ktorí zanechali v priebehu

storočí - neraz v skromnej a skrytej službe - skvelý vzor svätosti, za čo sú uctievaní v Božej Cirkvi. Keď sa kňazi z povinnosti modlia a prinášajú obeť za všetok Boží ľud, ak sú si vedomí, čo konajú a nasledujú čo vysluhujú, apoštolské starosti im nebudú na prekážku, ale skôr cez ne postúpia na ceste k väčšej svätosti. Preto nech ožívujú a zvel'ad'ujú svoju činnosť hojnosťou kontemplácie na posilnenie celej Božej Cirkvi. (LG, 41)

Svätosť služobníkov i laikov

Spôsobom primeraným svojmu stupňu sa zúčastňujú na poslaní a milosti najvyššieho kňaza aj vysluhovateľa s nižším stupňom svätenia, predovšetkým diakoni, ktorí - keďže sú v službách tajomstiev Krista a Cirkvi - sa majú uchovať od každej poškvرنy, páčiť sa Bohu a usilovať sa pred ľudmi o všetko dobré (porov. 1 Tim 3, 8 - 10 a 12 - 13). Klerici, ktorých si povolal Boh a vyhradil si ich za svoj podiel, sa pripravujú na pastoračné úlohy pod bedlivou starostlivosťou arcipastierov a sú povinní uspošobit' si mysle a srdcia na také vznešené vyvolenie: byť vytrvalí v modlitbe, horliví v láske, mať na mysli všetko, čo je pravdivé, spravodlivé a počestné, konať všetko na česť a slávu Božiu. K nim sa pridružujú aj tí Bohom vyvolení laici, ktorých povoláva biskup, aby sa úplne venovali apoštolskej činnosti a svojou prácou prinášali veľa úžitku na Pánovej roli.

Kresťanskí manželia a rodičia majú zas ísť svojou vlastnou cestou vo vernej láske, navzájom sa po celý život udržiavať v milosti a potomstvo, ktoré láskyplne prijali od Boha, vychovávať v kresťanskej náuke a evanjeliových čnostiach. Takýmto spôsobom

slúžia všetkým za príklad neúnavnej a šľachetnej lásky, budujú bratské spoločenstvo v láske a sú svedkami a spolupracovníkmi plodnosti matky Cirkvi, na znak účasti na tej láske, ktorou si Kristus zamiloval svoju nevestu Cirkev, a obetoval za ňu seba samého. Podobný príklad iným spôsobom dávajú tí, ktorí žijú vo vdovstve alebo sú slobodní: aj oni môžu byť na nemalý osov svätosti a činnosti Cirkvi. (LG, 41)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Všetky deti nášho biskupstva, najmä tie, ktoré trpia na tele alebo na duši, ťažko postihnuté, trpiace násilím a zneužívané, deti v krízových a neúplných rodinách, siroty i tie pod srdcom svojich matiek.

2. DEŇ

SVÄTOSŤ TÝCH, ČO S KRISTOM TRPIA

Tí zase, ktorí musia často tvrdo pracovať, sa majú zdokonaľovať týmito ľudskými námahami, pomáhať spoluobčanom, pracovať na zušľacht'ovaní celej spoločnosti a všetkého stvorenstva, ale aj činnou láskou nasledovať Krista, ktorého ruky sa venovali telesnej práci a ktorý ustavične pracuje s Otcom na spáse všetkých. Nech sa radujú v nádeji, navzájom si pomáhajú znášať ťažkosti a nech i svojou každodennou prácou napredujú vo svätosti, a to aj v apoštolskej svätosti.

Nech i tí, na ktorých dolieha chudoba, slabosť, choroba a rozličné súženia alebo ktorí sú prenasledovaní pre spravodlivosť, vedia, že sú zvlášť spojení s Kristom trpiacim za spásu sveta: Pán ich v evanjeliu vyhlásil za blahoslavených a „nadovšetko milostivý Boh, ktorý nás skrze Ježiša Krista povolal do večnej slávy“, nech ich sám „po krátkom utrpení zdokonalí, posilní, utvrdí a upevní“ (1 Pt 5, 10).

A tak všetci veriaci v Krista sa budú deň čo deň čoraz väčšmi posväcovať vo svojich životných podmienkach, povinnostiach a okolnostiach pomocou všetkých týchto vecí, ak ich prijímajú s vierou z rúk nebeského Otca a spolupracujú s Božou vôľou, prejavujúc všetkým v časnej službe lásku, ktorou Boh miluje svet. (LG, 41)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Mládež nášho biskupstva, najmä ohrozených na tele alebo na duši, aj ich učiteľov a vychovávateľov.

Sv. Martin sa delí o svoj vojenský plášť

3. DEŇ

KRISTUS - UČITEĽ SVÄTOSTI

Pán Ježiš, božský Učiteľ a vzor všetkej dokonalosti, hlásal všetkým svojim učeníkom bez rozdielu v každom životnom postavení svätosť života, ktorej on sám je pôvodcom a završením: „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5, 48). Všetkým totiž poslal Ducha Svätého, aby ich vnútorne pobádal milovať Boha z celého srdca, z celej duše, z celej mysle a z celej svojej sily (porov. Mk 12, 30) a aby sa milovali navzájom, ako ich miloval Kristus (porov. Jn 13, 34; 15, 12). Kristovi nasledovníci Bohom povolaní a v Pánu Ježišovi ospravedlnení nie podľa svojich skutkov, ale podľa jeho vôle a milosti stali sa krstom viery naozaj Božími deťmi a spoluúčastníkmi na Božej prirodzenosti, čím sa stali skutočne svätými. Podľa tejto svätosti, ktorej sa im dostalo, majú s Božou pomocou aj žiť a zdokonaľovať ju. Apoštol ich napomína, aby žili, „ako sa patrí na svätých“ (Ef 5, 3), obliekli si „ako Boží vyvolenci, svätí a milovaní, hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť“ (Kol 3, 12) a tak prinášali ovocie Ducha vo svätosti (porov. Gal 5, 22; Rim 6, 22). Keďže sa však všetci v mnohom prehrešujeme (porov. Jak 3, 2), neprestajne potrebujeme Božie milosrdenstvo a každodenne sa musíme modliť: „A odpusť nám naše viny“ (Mt 6, 12).

Z toho je každému jasné, že všetci veriaci v Krista, akéhokoľvek stavu a postavenia, sú povolaní na plnosť kresťanského života a na dokonalosť v láske.¹²⁴ Táto svätosť vedie i v pozemskej spoločnosti k ľudskejšiemu životu. Na dosiahnutie tejto do-

konalosti nech veriaci používajú sily, ktoré dostali podľa miery Kristovho daru, nech nasledujú jeho príklad a stávajú sa mu podobní, aby poslušní vo všetkom Otcovej vôli, celou dušou sa oddali Božej sláve a službe blížnemu. Svätosť Božieho ľudu tak prinesie hojné ovocie, ako o tom v dejinách Cirkvi vynikajúco svedčia životy toľkých svätých. (LG, 40)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Chorých, starých, nevládných, zomierajúcich, prenasledovaných pre Kristovo meno, chudobných, hladujúcich, nezamestnaných, bezdomovcov, väzňov, utečencov, sužovaných živelnými pohromami, dopravnými nehodami, násilím a vojnami a oplakávajúcich svojich zosnulých.

4. DEŇ

PANNA MÁRIA - PRÍKLAD SVÄTOSTI

Kým v Preblahoslavenej Panne Cirkev už dosiahla dokonalosť bez škvrny a vrásky (porov. Ef 5, 27), veriaci v Krista sa ešte snažia, aby zvíťazili nad hriechom a rástli vo svätosti. Preto upierajú zrak na Máriu, ktorá žiari celému spoločenstvu vyvolených ako vzor čnosti. Cirkev na ňu s láskou myslí a rozjíma o nej vo svetle Slova, ktoré sa stalo človekom, a tak s posvätnou úctou preniká čoraz hlbšie do najväčšieho tajomstva vtelenia a stále viac a viac vrastá do

podobnosti so svojím Ženíchom. Lebo Mária, úzko spätá s dejinami spásy, určitým spôsobom zjednocuje a odzrkadľuje v sebe základné pravdy viery, a preto, keď sa o nej káže a keď sa uctieva, privádza veriacich k svojmu Synovi a k jeho obete, ako aj k láske k Otcovi. No i Cirkev tým, že hľadá Kristovu slávu, stáva sa podobnejšou svojmu vznešenému vzoru, pričom neprestajne rastie vo viere, v nádeji a láske a vo všetkom hľadá a plní Božiu vôľu. Z toho dôvodu Cirkev pri svojej apoštolskej činnosti právom hľadá na tú, ktorá porodila Krista, počatého z Ducha Svätého a narodeného z Panny preto, aby sa skrze Cirkev narodil a rástol aj v srdciach veriacich. Táto Panna bola vo svojom živote vzorom tej materinskej lásky, ktorou sa majú dať preniknúť všetci, ktorí spolupracujú s Cirkvou na jej apoštolskom poslaní na znovuzrodení ľudí.

Ježišova matka, ako v nebi už oslávená s telom i dušou, je obrazom a začiatkom Cirkvi, ktorá sa má završiť v budúcom veku, a kým nepríde Pánov deň (porov. 2 Pt 3, 10), tu na zemi svieti putujúcemu Božiemu ľudu ako znamenie bezpečnej nádeje a útechy. (LG, 65, 68)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Svätého Otca Františka, nášho biskupa Štefana, emeritného biskupa Andreja, kňazov, diakonov, semi-

naristov, zasvätené osoby, misionárov, katechéto, všetkých laických pomocníkov v službách Cirkvi v našom biskupstve i nové duchovné povolania.

5. DEŇ

SPOLOČENSTVO NEBESKEJ CIRKVI S PUTUJÚCOU CIRKVOU

Kým teda nepríde Pán vo svojej velebnosti a s ním všetci anjeli (porov. Mt 25, 31) a kým nebude zničená smrť a nebude mu všetko podrobené (porov. 1 Kor 15, 26 - 27), niektorí z jeho učeníkov putujú na zemi, iní skončili tento život a očisťujú sa, iní sú zasa už oslávení a vidia „jasne samého trojjediného Boha takého, aký je“. Všetci však máme, i keď v rozličnom stupni a rôznym spôsobom, účasť na tej istej láske k Bohu a bližnému a spievame nášmu Bohu ten istý chválospev slávy. Všetci totiž, ktorí sú Kristovi a majú jeho Ducha, zlučujú sa do jednej Cirkvi a sú v ňom navzájom spojení (porov. Ef 4, 16). Spojenie putujúcich s bratmi, ktorí zosnuli v Kristovom pokoji, sa vôbec neprerušuje, ba podľa stálej viery Cirkvi spoluúčasťou na duchovných dobrách sa posilňuje. Lebo svätí v nebi tým, že sú dôvernejšie spojení s Kristom, väčšmi upevňujú celú Cirkev vo svätosti, povznášajú kult, ktorý ona preukazuje Bohu na zemi, a mnohokrátým spôsobom majú podiel na jej stálom raste (porov. 1 Kor 12, 12 - 27). Už sú prijatí do blaženej vlasti a bývajú u Pána (porov. 2 Kor 5, 8), skrze neho, s ním a v ňom neprestajne orodujú za nás u Otca a predkladajú mu zásluhy, ktoré získali na zemi skrze jediného Prostredníka medzi Bohom a ľuďmi, Krista Ježiša (porov. 1 Tim 2, 5), tým, že slúžili vo všetkom Pánovi

a na svojom tele dopĺňali, čo Kristovmu umučeniu ešte chýba k dobru jeho tela, to jest Cirkvi (porov. Kol 1, 24). Ich bratská starostlivosť nám teda veľmi pomáha v našej slabosti. (LG, 49)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzávanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Lekárov a zdravotných pracovníkov, vojakov a záchranárov, policajtov a všetkých pracovníkov, ktorí vykonávajú služby pre dobro občanov.

6. DEŇ

SVÄTÍ NÁS UČIA CESTE SVÄTOSTI

Putujúca Cirkev veľmi dobre pochopila toto spoločenstvo celého tajomného tela Ježiša Krista, a preto si už od prvotných čias kresťanstva veľmi uctievala pamiatku zosnulých¹; a keďže je to svätá a nábožná myšlienka modliť sa za mŕtvych, „aby boli zbavení hriechu“ (2 Mach 12, 46), obetovala za nich aj prosby. Cirkev vždy verila, že apoštoli a Kristovi mučeníci, ktorí vyliatím vlastnej krvi podali najvyššie svedectvo viery a lásky, sú s nami užšie spojení v Kristovi, a preto ich zvlášť vrúčne uctievala spolu s Preblahoslavenou Pannou Máriou a so svätými anjelmi a nábožne vzývala pomoc ich orodovania. K nim sa čoskoro pridružili ďalší, ktorí verne nasledovali Krista v čistote a chudobe, a napokon aj iní, ktorých vynikajúce kresťanské čnosti a božské charizmy sa

stali pre veriacich odporúčaním na zbožné uctievanie a nasledovanie.

Keď totiž pozorujeme život tých, ktorí verne nasledovali Krista, dostáva sa nám nového povzbudení, aby sme hľadali budúce mesto (porov. Hebr 13, 14 a 11, 10), a zároveň sa učíme poznávať veľmi bezpečnú cestu, ktorou môžeme uprostred meniacich sa udalostí tohto sveta dôjsť k dokonalej jednote s Kristom, to jest k svätosti, zodpovedajúcej stavu a podmienkam každého osobitne. V živote tých, čo majú s nami tú istú ľudskú prirodzenosť, ale dokonalejšie sa premieňajú na Kristov obraz (porov. 2 Kor 3, 18), Boh živo zjavuje svoju prítomnosť a svoju tvár ľudom. V nich sa nám prihovára on sám a dáva nám znamenie svojho kráľovstva, ktoré nás mocne priťahuje, keďže máme okolo seba toľko svedkov (porov. Hebr 12, 1) a také potvrdenie evanjeliovej pravdy. (LG, 50)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Mužov a ženy, robotníkov, úradníkov, politikov, občianskych predstavených, pracujúcich v službách verejnému dobru a dobrovoľníkov, ktorí sa pričiňujú o spoločné dobro v cirkevnom i občianskom spoločenstve.

7. DEŇ

SVÄTÍ POMÁHAJÚ PEVNEJŠIE SA ZJEDNOTIŤ S KRISTOM

Lenže pamiatku svätých v nebi si uctieваме nielen pre ich príklad, ale ešte viac preto, aby sa pestovaním bratskej lásky upevňovala jednota celej Cirkvi v Duchu (porov. Ef 4, 1 - 6). Lebo ako nás kresťanské spoločenstvo putujúcich privádza bližšie ku Kristovi, tak nás spoločenstvo so svätými spája s Kristom, z ktorého ako z prameňa a hlavy prúdi všetka milosť a život Božieho ľudu. Preto je naozaj správne, aby sme mali v obľube týchto priateľov a spoludedičov Ježiša Krista, ako aj našich bratov a význačných dobrodincov, a vzdávali za nich Bohu povinné vd'aky, aby sme „ich vzývali a utiekali sa o ich orodovanie, pomoc a ochranu, a tak dosiahli Božiu priazeň skrze jeho Syna Ježiša Krista, nášho Pána, ktorý je náš jediný Vykupiteľ a Spasiteľ.“ Lebo každý opravdivý prejav našej lásky k svätým je svojou povahou zameraný na Krista a v ňom má svoj cieľ, pretože on je „koruna všetkých svätých“; a skrze neho smeruje k Bohu, ktorý je obdivuhodný vo svojich svätých a v nich je oslávený.

Naša jednota s nebeskou Cirkvou sa uskutočňuje naozaj vznešeným spôsobom hlavne v posvätnnej liturgii, v ktorej na nás pôsobí prostredníctvom sviatostných znakov sila Ducha Svätého, keď spoločným plesaním slávime chválu Božej velebnosti a všetci, vykúpení v Kristovej krvi z každého kmeňa a jazyka, ľudu a národa (porov. Zjv 5, 9), zhromaždení do jednej Cirkvi, spoločným chválospevom zvelebujeme trojjediného Boha. Keď teda slávime eucharistickú obeť,

spájame sa v tej najväčšej miere s kultom nebeskej Cirkvi, uctievaúc si vo svätom spoločenstve predovšetkým pamiatku slávnej Márie, vždy Panny, ale aj svätého Jozefa a blahoslavených apoštolov a mučeníkov, a všetkých svätých. (LG, 50)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Otcov a matky, slobodne žijúcich, ovdovelé osoby, rozvedených manželov, slobodné a opustené matky, sociálne odkázaných a homosexuálne osoby.

8. DEŇ

SVÄTÝCH SVÄTO UCTIEVAŤ

Úctyhodnú vieru našich predkov o životnom spoločenstve s bratmi, ktorí sú v nebeskej sláve alebo sa ešte po smrti očisťujú, prijíma tento posvätný koncil s veľkou vernosťou a opätovne predkladá ustanovenia posvätného Druhého nicejského, Florentského a Tridentského koncilu. Zároveň však, vedený pastoračnou starostlivosťou, napomína všetkých, ktorých sa to týka, aby sa postarali o odstránenie, prípadne o nápravu zlozvykov, prepiatostí alebo nedostatkov, ak niekde prenikli; a aby všetko obnovili na väčšiu chválu Krista a Boha. Nech teda poučujú veriacich, že pravá úcta k svätým nespočíva natoľko v množstve vonkajších úkonov, ako skôr vo vrúcnosti našej činorodej lásky, ktorou na väčšie dobro nás

a Cirkvi hľadáme „v styku so svätými príklad, v spoločensťve s nimi spolupatričnosť a v orodovaní pomoc“. Na druhej strane nech poučia veriacich, že naše vzťahy k tým, ktorí sú už v nebi - pod podmienkou, že ich chápeme v plnom svetle viery -, vôbec nie sú na ujmu kultu poklony, ktorý vzdávame Bohu Otcovi skrze Krista v Duchu, lež naopak, ešte viac ho obohacujú.

My všetci, ktorí sme Božími deťmi a tvoríme v Kristovi jednu rodinu (porov. Hebr 3, 6), sme medzi sebou spojení vo vzájomnej láske a v spoločnej oslave Najsvätejšej Trojice, odpovedáme na najhlbšie povolanie Cirkvi a vopred zakúšame účasť na liturgii v nebeskej sláve. Keď sa totiž zjaví Kristus a nastane slávne vzkriesenie mŕtvych, Božia žiara osvieti nebeskú obec a jej svetlom bude Baránok (porov. Zjv 21, 23). Vtedy sa bude celá Cirkev svätých v dokonalejšej blaženosti lásky klaňať Bohu a „Baránkovi, ktorý bol zabitý“ (Zjv 5, 12), jednohlasne bude volať: „Sediace mu na tróne a Baránkovi dobroročenie a česť, sláva a moc na veky vekov“ (Zjv 5, 13). (LG, 51)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Všetky rodiny v našom biskupstve, najmä tie, ktoré sa nachádzajú v kríze a v ohrození tela a duše, i snúbencov, ktorí sa pripravujú na manželstvo.

Vitráž: Sv. Martin, příklad lásky k chudobným

9. DEŇ

SVÄTOSŤ JE V LÁSKE

„Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom“ (1 Jn 4, 16). Boh však vlieva svoju lásku do našich srdc skrze Ducha Svätého, ktorý je nám daný (porov. Rim 5, 5); teda prvým a najpotrebnejším darom je láska, ktorou milujeme Boha nadovšetko a blížneho z lásky k Bohu. Aby láska naozaj rástla v duši ako dobré semeno a prinášala ovocie, každý veriaci má s radosťou počúvať Božie slovo a pomocou Božej milosti uskutočňovať Božiu vôľu, často pristupovať k sviatostiam, najmä k svätému prijímaniu, a zúčastňovať sa na posvätných úkonoch, ako aj vytrvalo sa venovať modlitbe, sebazapieraniu, aktívnej službe bratom a cvičeniu sa vo všetkých čnostiach. Totiž láska ako spojivo dokonalosti a splnenie zákona (porov. Kol 3, 14; Rim 13, 10) riadi všetky prostriedky posväcovania, stvárňuje ich a privádza k cieľu.¹³² Preto pravý Kristov učeník sa vyznačuje tak láskou k Bohu, ako aj k blížnemu.

Keďže Ježiš Kristus, Boží Syn, prejavil svoju lásku tým, že položil za nás život, nikto nemôže väčšmi milovať, ako keď dá svoj život za neho a za svojich bratov (porov. 1 Jn 3, 16; Jn 15, 13). Preto hneď od prvých čias boli niektorí kresťania povolani - a vždy budú volaní - podať toto najvyššie svedectvo lásky pred všetkými, najmä pred prenasledovateľmi. Teda mučeníctvo, ktorým sa učeník stáva podobným Majstrovi, dobrovoľne podstupuje smrť za spásu sveta a ako on vylieva svoju krv, Cirkev pokladá za význačný dar a najvyšší dôkaz lásky. A hoci sa tohto daru dostáva iba máloktorým, predsa všetci majú byť

pripravení vyznávať Krista pred ľuďmi a nasledovať ho na ceste kríža v prenasledovaniach, ktoré Cirkvi nikdy nechýbajú. (LG, 42)

Svätosť Cirkvi osobitne napomáhajú aj rozmanité rady, ktoré Pán predkladá v evanjeliu svojim učeníkom, aby ich zachovávali. Medzi nimi vyniká vzácny dar Božej milosti, ktorý Otec poniektorým udeľuje (porov. Mt 19, 11, 1 Kor 7, 7), aby sa s nerozdeleným srdcom (porov. 1 Kor 7, 32 - 34) ľahšie zasvätili jedine Bohu v panenstve alebo celibáte. Túto dokonalú zdržanlivosť pre Božie kráľovstvo Cirkev vždy mala v mimoriadnej úcte ako znak a podnet lásky a ako význačný zdroj duchovnej plodnosti vo svete.

Cirkev uvažuje aj nad napomenutím apoštola Pavla, ktorý pobáda veriacich k láske a vyzýva ich, aby zmýšľali o sebe tak ako Ježiš Kristus, ktorý „nepridržiaval svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu a stal sa ... poslušným až na smrť“ (Flp 2, 6 - 8), a „hoci bol bohatý“, pre nás „sa stal chudobným“ (2 Kor 8, 9). Keďže učeníci majú vždy nasledovať Krista v láske a poníženosti a vydávať mu o tom svedectvo, matka Cirkev sa raduje, že má vo svojom lone mnoho mužov a žien, ktorí zblížša nasledujú Spasiteľovo zrieknutie sa samého seba a výraznejšie to prejavujú tým, že v slobode Božích detí prijímajú chudobu a zriekajú sa vlastnej vôle. Kvôli Bohu sa podriaďujú človekovi v tom, čo sa týka dokonalosti, vo väčšej miere, ako to ukladá prikázanie, aby sa plnšie pripodobnili poslušnému Kristovi.

Všetci veriaci v Krista sú teda pozvaní, ba povinní usilovať sa o svätosť a dokonalosť vo vlastnom stave. Preto nech sa všetci snažia správne usmerňo-

vať svoje náklonnosti, aby im používanie pozemských vecí a lipnutie na bohatstve proti duchu evanjeliovej chudoby neprekážalo v úsilí o dokonalú lásku, ako napomína apoštol Pavol: „Tí, čo užívajú tento svet, akoby ho neužívali, lebo tvárnosť tohto sveta sa pomíňa“ (porov. 1 Kor 7, 31 gr). (LG, 42)

Nasleduje modlitbová časť novény: 2. - 4.

5. Vzývanie svätého Martina za jednotlivé stavy Božieho ľudu

Milosrdný Ježišu, na príhovor sv. Martina, nebeského patróna našej diecézy, zmiluj sa nado mnou, nad celým svetom i nad dušami v očistci a požehnaj:

Celú Cirkev na svete, našu diecézu a jej duchovných pastierov, jednotlivé farnosti a malé spoločenstvá veriacich i tých, ktorí najviac potrebujú tvoje milosrdenstvo.

ŠTYRI KATECHÉZY O CIRKEVNOM SPOLOČENSTVE

CIRKEV - DOM A ŠKOLA SPOLOČENSTVA

1. Katechéza

„Už nie ste cudzinci, ani prišielci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny.“ (Ef 2, 19)

Slovo „spoločenstvo“ je výraz, ktorým vyjadrujeme podstatu Cirkvi. Po Druhom vatikánskom koncile sa tento termín používa s obnoveným bohatstvom jeho obsahu. Je v ňom ukryté veľké posolstvo o tajomstve Cirkvi, ale aj o spôsobe náš ho života v nej. Sv. Ján Pavol II. ju označil za „dom a školu spoločenstva“.² Cirkev je spoločenstvo v dvojakej rovine: vertikálnej a horizontálnej. Čo sa týka vertikálnej roviny, chápeme ju ako spoločenstvo Boha s ľuďmi. Horizontálnou rovinou zasa rozumieme spoločenstvo medzi ľuďmi. Tieto dva aspekty spoločenstva Cirkvi patria k sebe a nemožno ich oddelovať.

Cirkev je spoločenstvo Boha s ľuďmi

Bohu sa zapáčilo spasit' ľudí nie každého osve, ale všetkých spolu. Podľa Božieho zámeru všetci Kristovi stúpenci majú tvoriť pevné a súdržné spoločenstvo. V tomto zmysle je Cirkev spoločenstvom pokrsťených ľudí, ktorí veria, dúfajú a milujú Boha. Súdržnosť všetkých veriacich v Cirkvi spôsobuje Kristov Duch. On do nej povoláva jednotlivých veriacich a dáva im podiel na Božom živote - na vnútornom živote Najsvätejšej Trojice.

---

² JÁN PAVOL II., Apoštolský list *Novo millennio ineunte*, čl. 43.

Hoci Cirkev pozostáva z ľudí, predsa nie je čisto ľudským spoločenstvom. V nej sa tajomným, ale reálnym spôsobom uskutočňuje spoločenstvo Boha s ľuďmi. Boh v Cirkvi s nami býva a žije podľa slov Svätého písma: *„Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi! A bude medzi nimi prebývať; oni budú jeho ľuďom a sám Boh - ich Boh - bude s nimi.“* (Zjv 21, 3)

Spoločenstvo ľudí s Bohom sa uskutočňuje na základe daru Božieho života v nás - milosti posväcujúcej a pomocou troch božských čností: viery, nádeje a lásky. Ony nás zjednocujú s Bohom, ale aj navzájom medzi sebou.

Kristova Cirkev na zemi je tak zároveň i božská i ľudská. Je viditeľná i duchovná. Žije a účinkuje na tomto svete, ale nie je z tohto sveta. Pozostáva z dvoch prvkov: božského a ľudského, ktoré tvoria nedeliteľnú skutočnosť. V uznesení koncilu o tom čítame: *„Nemožno však pokladať za dve rozličné veci ...Cirkev pozemskú a Cirkev oplývajúcu nebeskými darmi, lebo ide o jediné skutočnosť, ktorá pozostáva z božského i ľudského prvku.“* (LG, 18) Božský prvok je svätý, dokonalý, nemeniteľný. Ľudský prvok je sám o sebe nedokonalý a podlieha zmenám. Preto sa v Cirkvi ľudia dopúšťajú aj chýb, ako to priliehavo vysvetľuje Kristovo podobenstvo o kúkoli medzi pšenickou.

Cirkev je tajomné Kristovo telo

Žiaden z obrazov Cirkvi tak výrečne nevystihuje jej pravú podstatu ako spoločenstva, ako to vyjadruje obraz Cirkvi ako tajomného Kristovho tela. Kristus je vo svojej Cirkvi prítomný a je s ňou nerozlučne spojený. Cirkev zjednotená s Kristom tvorí živé ústrojenstvo lásky. Je akoby živým organizmom, ktorý

sa v mnohom podobá ľudskému telu. Preto dávame Cirkvi tento obrazný názov: tajomné Kristovo telo.

Náuku o tajomnom Kristovom tele rozviedol svätý Pavol apoštol vo svojich listoch. Týmto obrazom o Cirkvi vysvetľuje tajomstvo nášho zjednotenia s Kristom, vzájomnú závislosť veriacich jeden na druhom, ako aj vzájomnú službu lásky jeden druhému. Svätý Pavol píše: *„Lebo ako je jedno telo a má mnoho údov, ale všetky údy tela sú jedno telo, hoci ich je mnoho, tak aj Kristus. Ved' my všetci, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní, boli sme v jednom Duchu pokrstení v jedno telo.“* (1Kor 12, 12-13)

Ľudské telo pozostáva z hlavy a rozmanitých údov. Jednotlivé údy sú navzájom pospájané, koluje v nich jeden život a všetky slúžia jednému dobru človeka. Podobne je to aj v Cirkvi - v Kristovom tajomnom tele. Hlavou tela Cirkvi je sám Kristus. Všetci veriaci tvoria telo Cirkvi a sú jeho údmi: *„Vy ste Kristovo telo a jednotlivo ste údy.“* (1Kor 12, 27)

Údmi tajomného Kristovho tela sme sa stali pri krste. Odvtedy sme s ním zjednotení a máme účasť na živote a poslaní celej Cirkvi. Ako v ľudskom tele má každý úd svoju úlohu, tak aj v Cirkvi má každý veriaci svoju vlastnú službu. Rôzne služby medzi jednotlivých veriacich rozdeľuje Duch Svätý: *„On ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela.“* (Ef 4, 11-12)

Pán Ježiš v podobenstve o viniči vysvetlil, že živými údmi tajomného Kristovho tela sme vtedy, ak je v nás jeho život a prinášame ovocie dobra. „Suché ratolesti“ t.j. ľudia, ktorí nezostávajú v Kristovi a ne-

konajú dobro, sú mŕtve údy tela Cirkvi. Ježiš o tom povedal: *„Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť. Ak niekto neostane vo mne, vyhodia ho von ako ratolesť a uschne.“* (Jn 15, 5-6)

Cirkev - sviatosť spásy

V dokumente Druhého vatikánskeho koncilu o Cirkvi čítame: *„Cirkev je všeobecnou sviatosťou spásy, v ktorej sa prejavuje a uskutočňuje tajomstvo lásky Božej voči človekovi.“* (LG, 5) V tomto obraze Cirkvi vystupuje do popredia jej charakter spoločenstva v akcii. Dielo spásy je spoločnou úlohou všetkých, čo sú zjednotení s Kristom.

Cirkev považujeme za sviatosť spásy hlavne preto, lebo má všetky potrebné Božie dary na zaistenie večného života pre ľudí. Kristus jej dal bohatú výbavu. Vystrojili ju duchovnými darmi; odovzdal jej svoje učenie; obdaroval ju duchovnou mocou; daroval jej sviatosti, v ktorých sa ľudia s ním zjednocujú a stále viac sa mu pripodobňujú. Na Turíce jej udelil Ducha Svätého, ktorý ju neustále oživuje, vedie a chráni. Prisľúbil jej aj svoju stálu prítomnosť a pomoc: *„A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“* (Mt 28, 20)

Kristus prítomný vo svojej Cirkvi ustavične v nej uskutočňuje dielo vykúpenia. Celú Cirkev používa akoby živý nástroj svojej vykupiteľskej lásky. Robí to najmä tak, že prostredníctvom rozmanitých služieb Cirkvi privlastňuje ľudom ovocie svojej veľkonočnej obety. Na tomto veľkom procese rozdávania Božej lásky ľudom majú sa podľa Kristovho úmyslu podieľať všetci členovia Cirkvi.

Cirkev ako sviatosť je aj znakom Krista pre celý svet. Koncil hovorí: „Cirkev je v Kristovi akoby sviatosťou čiže znakom a prostriedkom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia.“ (LG, 1) Celá Cirkev je spásanosným znamením Krista pre všetkých ľudí všetkých čias.

Cirkev je nový Boží ľud

Druhý vatikánsky koncil zreteľne vyslovil veľmi dôležitý pojem o Cirkvi, keď ju nazýva „Boží ľud“. Je to poznávanie tajomstva Cirkvi vo svetle Božieho zjavenia, ktoré je uskutočnené v dejinách našej spásy. V tomto pojme sa otvárajú mnohé nové horizonty poznania tajomstva Cirkvi a jej spásanosného poslania a zároveň aj jej charakter spoločenstva.

V Starom zákone zvláštnym spôsobom patrilo Bohu izraelský národ. Boh si ho vyvolil a na Sinaji s ním uzavrel zmluvu, ktorou sa stal vyvoleným Božím ľudom. Izraelský národ bol nositeľom Božích prisľúbení. Jeho úlohou bolo uchovať vieru v jediného Boha a túžbu po vykúpení. Tento starozákonný Boží ľud bol predobrazom a prípravou na príchod Kristovej Cirkvi. Poslúžil Bohu v príprave na príchod Vykupiteľa sveta a na založenie Božieho kráľovstva na zemi.

Kristus založil Cirkev na zemi ako nový Boží ľud. Už nepatria do neho ľudia iba z jedného národa. Duch Svätý v novom Božom ľude zhromažďuje ľudí zo všetkých národov sveta. Tvoria ho všetci, ktorých Kristus prijal krstom za Božie deti. Cirkev je Boží ľud, ktorý si Kristus nadobudol svojou smrťou a zmŕtvychvstaním, a s ktorým uzavrel novú a večnú zmluvu. Svätý Peter apoštol o tom napísal: *„Kedysi ste ani ľuďom neboli, a teraz ste Boží ľud; vy, čo ste ne-*

dosiahli milosrdenstvo, teraz ste milosrdenstvo dosiahli." (1Pt 1, 10)

Cirkev - nový Boží ľud je obrazom a počiatkom nového ľudstva. Hlavou tohto nového ľudstva - novým Adamom - je Ježiš Kristus. V ňom, ako v novej hlave, sa zjednocuje celé ľudské pokolenie. Duch Svätý zhromažďuje do Cirkvi ľudí z každého národa, kmeňa, jazyka a kultúry. V Božom ľude sú si všetci ľudia rovnocenní, bez ohľadu na farbu pleti, postavenie, vzdelanie, hmotné zabezpečenie a podobne.

Cirkev ako nový Boží ľud má kňazský charakter. Oprávnené ju teda nazývame kňazským ľudom. V Cirkvi majú totiž všetci veriaci účasť na Kristovej kňazskej moci a poslaní. Pán Ježiš však účasť na svojom kňazstve nedáva všetkým rovnako. Z jeho vôle má Cirkev hierarchické usporiadanie. Boží ľud pozostáva z kňazstva sviatostného a všeobecného. Je medzi nimi podstatný rozdiel, ale pritom spolu súvisia. Sviatostné kňazstvo menujeme aj hierarchia. Tvoria ju: Svätý Otec, biskupi, kňazi a diakoni. Ku všeobecnému - kráľovskému kňazstvu patria rehoľníci a laici. Všetci veriaci krstom a birmovaním dostali určitý podiel na Kristovom kňazstve. Svätý Peter apoštol o tomto kňazstve napísal: *„Ale vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud určený na vlastníctvo.“* (1Pt 2, 9)

Veľká Božia rodina

Podľa Kristovho úmyslu je Cirkev veľké rodinné spoločenstvo. Tvoria ho Boží synovia a dcéry, ktorí sú zároveň aj bratmi a sestrami. Preto v Cirkvi žijeme rodinným životom. V Cirkvi sa zhromažďuje nová rodina ľudstva. Vo Svätom písme čítame: *„Teda už nie*

ste cudzinci ani prišielci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny. Ste postavení na základe apoštolov a prorokov; hlavným uholným kameňom je sám Kristus Ježiš. V ňom celá stavba pevne pospájaná rastie v svätý chrám v Pánovi, v ňom ste aj vy vbudovaní do Božieho príbytku v Duchu." (Ef 2, 19-22)

Rodinný život Cirkvi spočíva v tom, že v nej spolunažívame s Bohom ako deti s Otcom. Medzi sebou jeden k druhému sa všetci správame ako bratia a sestry. Náplňou nášho spoločného života v Božej rodine je bratská láska a vzájomná služba. Rodinný život v Cirkvi uskutočňujeme najmä v rámci farnosti. Ona je akoby bunkou a obrazom všeobecnej Cirkvi.

Cirkev je počiatkom a zárodkom rodiny celého ľudského pokolenia. Duch Svätý neustále do nej zhromažďuje roztratené Božie deti. Celé ľudstvo sa premení na jednu Božiu rodinu až pri Kristovom slávnom príchode. V nebi nastane plnosť Božej rodiny.

Do jednej rodiny nás všetkých spájajú putá: spolupatričnosti, spolucítania a spoluzodpovednosti. Spolupatričnosť znamená, že sa považujeme za svojich. Spolucítanie je v tom, že vieme dodržať výzvu Apoštola: *„Radujte sa s radujúcimi, plačte s plačúcimi!“* (Rim 12, 15). Spoluzodpovednosť je zasa ochota podieľať sa na starostiach Cirkvi a pomáhať si jeden druhému k spásu. *„Znášajte si navzájom bremená a tak splníme zákon Kristov.“* (Ef 2, 19)

Božia rodina žije láskou. Za hlavné pravidlo rodinného života Cirkvi Pán Ježiš ustanovil vzájomnú lásku. *„Toto vám osobitne prikazujem, aby ste sa navzájom milovali.“* (Jn 15, 17) Láskou je Cirkev najdokonalejšie sama sebou. Ona premieňa ľudí na bratov

a sestry a tvorí z nich rodinné spoločenstvo. Bez lásky sa v Cirkvi žiť nedá.

V spoločenstve a pre spoločenstvo

Všetky obrazy Cirkvi a rôzne pohľady na jej tajomstvo jednoznačne hovoria, že je spoločenstvom. Byť v Cirkvi a žiť v nej znamená naplno sa zapojiť do života cirkevného spoločenstva a mať aktívnu účasť na všetkom, čo toto spoločenstvo robí. Je to pre kresťana dar a zároveň úloha i zodpovednosť. Sv. Ján Pavol II. v apoštolskom liste *Christifideles laici* napísal: „Spoločenstvo Cirkvi je teda dar, veľký dar Duča Svätého, ktorý majú laici s vd'ačnosťou prijať a žiť s hlbokým vedomím zodpovednosti. To sa konkrétne deje prostredníctvom ich účasti na živote a poslaní Cirkvi, do služieb ktorej dávajú svoje rozličné a komplementárne poverenia a charizmy. Laik sa nemôže uzavrieť do seba a duchovne sa odtrhnúť od spoločenstva, musí žiť v trvalej výmene s inými, zo živého zmyslu pre bratskosť, v radosti z rovnakej dôstojnosti a v úsilí spoločne sa pričiňovať o to, že by sa veľký poklad, ktorý bol prijatý ako dedičstvo, stal plodným...existujú charizmy, služby a úlohy laikov v spoločenstve a pre spoločenstvo.“ (ChrL, 20)

Pán Ježiš toto tajomstvo našej účasti na živote a poslaní cirkevného spoločenstva vysvetlil v podobenstve o robotníkoch vo vinici. *„Lebo nebeské kráľovstvo sa podobá hospodárovi, ktorý vyšiel skoro ráno najatť robotníkov do svojej vinice. Zjednal sa s robotníkmi na denári za deň a poslal ich do svojej vinice. Keď vyšiel okolo deviatej hodiny, videl iných, ako stoja záhaľčivo na námestí. I povedal im: „Chod'te aj vy do mojej vinice a dám vám, čo bude*

spravodlivé." (Mt 20,1-4) Vinicou sa tu rozumie Cirkev. Pán je hospodárom. Robotníkmi sú všetci povolaní do Cirkvi. Hlavné poučenie podobenstva je v tom, že do Cirkvi sa prichádza pracovať. Prácou vo vinici je všetko dobro, ktoré kresťania robia pre výstavbu Božieho kráľovstva. Sú to najrozličnejšie služby: rodičovská služba, rehoľné zasvätenie, kňazské povolanie, skutky milosrdnej lásky, ohlasovanie Božieho slova, modlitby, obety a odriekanie, slovom všetko dobré, čo konáme z pohnútok viery a motivovaní láskou. Odmena, o ktorej hovorí podobenstvo, je až druhotná záležitosť. Je istá, zaručená. Ale môže prísť len po práci v spoločenstve a pre dobro spoločenstva. Zároveň uistuje, že pre dobro Cirkvi sa oplatí žiť a pracovať.

CIRKEV AKO HIERARCHICKÉ SPOLOČENSTVO

2. Katechéza

„Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda. Kto však pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal.“ (Lk 10, 16)

Z Božej vôle má Cirkev hierarchické usporiadanie. Spoločenstvo Cirkvi sa buduje na princípe autority, ktorou vybavil Kristus tých, ktorých si vyvolil za svojich zástupcov na zemi. Nositeľov tejto autority menujeme hierarchia. Tvoria ju: Svätý Otec, biskupi, kňazi a diakoni. Ich poslaním nie je vládnuť nad veriacimi, ale im slúžiť, aby dosiahli spásu. Ved' zastupujú toho, ktorý povedal: *„ani Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých.“* (Mt 20, 28) „Služby udelené vy-

sviackou sú pre organickú štruktúru Cirkvi nenahradiateľné: bez biskupa, kňazov a diakonov nemožno hovoriť o Cirkvi.“ (KKC, 1593) Podmienkou rozvíjania spoločenstva Cirkvi na všetkých úrovniach je úcta, láska a poslušnosť k predstaveným Cirkvi.

Spoločenstvo so Svätým Otcom

Kristus postavil svoju Cirkev na Petrovi apoštolovi. *„A ja ti hovorím: Ty si Peter na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi.“* (Mt 16, 18-19) Tento svoj prísľub Kristus splnil po zmŕtvychvstaní, keď svätého Petra ustanovil za viditeľnú hlavu Cirkvi: *„Pas moje ovečky!“* (Jn 21, 16) Vtedy mu zveril na starosť celú Cirkev. Svätý Peter apoštol sa tak stal najvyšším pastierom Cirkvi, Kristovým námestníkom, viditeľnou hlavou Cirkvi - Svätým Otcom veľkej Božej rodiny veriacich.

Po mučeníckej smrti svätého Petra sa viditeľnou hlavou Cirkvi stáva jeho nástupca na biskupskom prestole v Ríme. Rímsky biskup je priamym nástupcom svätého Petra apoštola. František je 266. nástupcom apoštola Petra.

Úlohou Svätého Otca je starať sa o celú všeobecnú Cirkev. Ustanovuje biskupov do jednotlivých miestnych cirkví. Dozerá na čistotu a neporušenosť viery. Pri uskutočňovaní tejto úlohy dostáva zvláštnu pomoc a asistenciu Ducha Svätého - dar neomylnosti. Neomylné učí, ak si počína ako učiteľ viery a mravov, čiže keď učí „ex cathedra“.

Svätý Otec je viditeľným znakom jednoty celého Božieho ľudu. Všetky miestne cirkvi - biskupstvá, ktoré sú s ním zjednotené, tvoria všeobecnú - katolícku Cirkev. Náboženská pospolitosť, ktorá ho neuznáva, nie je Kristovou cirkvou. Svätý Ambróz napísal: „Kde je Peter, tam je Cirkev.“

Spoločenstvo so Svätým Otcom prežívame a praktizujeme hlavne na týchto dvoch rovinách: poslušnosťou a modlitbami. Bezvýhradne sa podriadujeme učeniu Svätého Otca a riadime sa všetkými pokynmi, ktoré vydáva pre všeobecnú Cirkev. Pri vykonávaní jeho pastierskej služby mu pomáhame modlitbami a duchovnými obetami.

Spoločenstvo s biskupom

Kristus zveril starosť o Cirkev aj ostatným apoštolom. Aj oni sa stali Kristovými zástupcami na zemi a pastiermi jeho duchovného stáda. Dostali od Krista duchovnú moc učiť, krstiť, odpúšťať hriechy, sláviť Eucharistiu a spravovať Boží ľud. Apoštoli zjednotení so svätým Petrom budovali jedinú Kristovu Cirkev. Rozišli sa po celom svete a zakladali cirkevné obce, v ktorých vykonávali úlohu pastierov.

Nástupcami apoštolov sa stali biskupi. Od apoštolov vkladáním rúk dostali takú istú moc, akú Kristus zveril apoštolom. Sú podriadení svätému Otcovi ako apoštoli Petrovi. Biskupi tvoria „kolégium“ - zbor biskupov. Jednotliví biskupi majú na starosti miestne cirkvi - biskupstvá. Sú otcami a pastiermi svojej miestnej cirkvi. Biskupi uskutočňujú v Cirkvi službu: učiteľskú, kňazskú a pastiersku.

Biskupi nemajú na starosti iba svoje miestne cirkvi. Podieľajú sa na riadení celej Cirkvi. Celé kolé-

gium biskupov sa podieľa na riadení Cirkvi najmä prostredníctvom cirkevného koncilu. Je to zhromaždenie biskupov, ktoré zvoláva Svätý Otec. Prerokujú sa na ňom naliehavé potreby Cirkvi v jednotlivých dobách. Biskupi pomáhajú Svätému Otcovi spravovať celý Boží ľud aj prostredníctvom stálej biskupskej synody. Pápež spolu s biskupmi tvoria učiteľský úrad Cirkvi - Magisterium. Učiteľský úrad má dar neomylnosti vo veciach viery a mravov.

Svojho biskupa veriaci diecézy majú v úcte a láske a poslúchajú ho vo všetkých veciach týkajúcich sa ich kresťanského života. Pomáhajú mu aj svojimi modlitbami. O podriadenosti kňazov a veriacich svojmu biskupovi napísal svätý Ignác Antiochijský, biskup a mučeník z druhého storočia, tieto slová: „Keď sa totiž podriadujete biskupovi ako Ježišovi Kristovi, vidím, že nežijete podľa človeka, ale podľa Ježiša Krista, ktorý za nás zomrel, aby ste verili v jeho smrť, a tak unikli smrti. Preto je potrebné, aby ste nič nepodnikali bez biskupa, ako to aj robíte. Ale podriadujte sa aj starším ako apoštolom Ježiša Krista, našej nádeje, v ktorom nájdeme život.“³

Spoločenstvo kňazov - presbytérium

Biskup svoj úrad učiteľ'a, kňaza a pastiera partikulárnej cirkvi uskutočňuje aj prostredníctvom kňazov a diakonov. Sú jeho pomocníkmi a spolupracovníkmi. Posiela ich do jednotlivých farností. Kňaz vo farnosti biskupa sprítomňuje a zastupuje.

„Kňazi sú spojení s biskupmi v kňazskej hodnosti a zároveň od nich závisia pri vykonávaní svojich

³ Sv. IGNÁC ANTIOCHIJSKÝ, *List Traliančanom*, Funk 1, 203.

pastoračných úloh. Sú povolání, aby boli starostlivými spolupracovníkmi biskupov; vytvárajú okolo svojho biskupa presbytérium, ktoré spolu s ním nesie zodpovednosť za partikulárnu cirkev. Od biskupa dostávajú na starosť určité farské spoločenstvo alebo určitú ekleziálnu službu." (KKC, 1595)

Budovanie zdravého cirkevného spoločenstva na úrovni miestnej cirkvi - biskupstva predpokladá súdržné spoločenstvo kňazov so svojím biskupom, ktorý je hlavou presbytéria. Naša doba je poznačená krízou autority. Prejavuje sa to najmä prílišnou, často neoprávnenou kritikou predstaveného Cirkvi. Inokedy je to možno aj oprávnená kritika, ale nevhodným spôsobom. Zabúda sa na úctu a bázeň pred biskupom, ktorú vzbudzuje viera. Vzťah k svojmu biskupovi možno vytvárať len na rovine viery. Viera nám káže vidieť v biskupovi vždy otca a pastiera, ktorý zastupuje Krista Veľkňaza. Každý kňaz sľúbil pri kňazskej vysviacke svojmu biskupovi a jeho nástupcom bezvýhradnú úctu a poslušnosť.

Vynikajúcim znakom spoločenstva kňazov so svojím biskupom a prostriedkom zjednotenia je koncelebrácia - spoločné slávenie Eucharistie.

Dôležité je aj budovanie súdržného spoločenstva medzi kňazmi v rámci presbytéria. Toto spoločenstvo je oporou svätosti kňaza a predpokladom jeho plodného kňazského pôsobenia medzi veriacimi. Tu zvlášť platí zásada: „beda samotnému!“ Spoločenstvo medzi kňazmi treba utvárať nie na báze prirodzených sympatií a iných spoločenských vzťahov, ale na báze viery.

Biskupi i kňazi všetkých čias, až na malé výnimky charizmatikov, mali ľudské nedokonalosti. Ale to

všetko sa preklenuje tým, že sa kňazi na seba pozerajú očami viery. A len viera môže navzájom spojiť kňazov, nie spoločenské konvencie, nie právne štruktúry. Kňaz kňaza musí prijať vo viere, na základe legitímneho cirkevného ustanovenia, misie. Keby sme si túto vieru odmysleli, všetko sa nám rozsype. Kňaz vo svojom bratovi kňazovi musí vidieť predovšetkým „entitu“ kňazstva. Puto kňazského bratstva je naozaj vo viere, že každý kňaz je nositeľom toho istého daru milosti a povolania a že je účastný na jedinom Kristovom kňazstve.

Kňazské spoločenstvo v presbytériu často narúša a ohlodáva mnoho faktorov. Raz je to generačný problém (vzťahy starších a mladších), inokedy sú to ľudské slabosti spolubratov, ale najčastejšie sú to malicherné predsudky. Začiatok obnovovania kňazského spoločenstva vedie cez odstraňovanie predsudkov voči sebe! Medzi najúčinnéjšie prostriedky utužovania kňazského spoločenstva treba zaradiť vzájomné návštevy, nezištnú pomoc v pastoračných podujatiach, povzbudenie a vzájomnú modlitbu jedných za druhých.

Spoločenstvo veriacich s kňazom

Kňaz je pre veriacich sprítomňovateľom a zástupcom Ježiša na zemi. Jeho poslaním je posvätná služba veriacim pri zaistovaní večnej spásy. Uskutočňuje ju tak, že hlása evanjelium, prináša obeť svätej omše, vysluhuje sviatosti, modlí sa za ľudí, požehnáva ich a slúži im aj dobrým príkladom. Spoločenstvo veriacich s kňazom sa buduje na základe viery, že v kňazovi k nám prichádza sám Kristus. Všetko, čo kňaz robí a dáva veriacim, je uskutočňova-

ním pastierskej starostlivosti a lásky samého Krista. „Sami veriaci nech si zas uvedomujú svoju podlžnosť voči svojim kňazom, a preto nech im preukazujú deťinskú lásku ako svojim duchovným pastierom a otcom.“ (PO, 9)

Kňazom ako svojim duchovným pastierom a otcom máme pomáhať v ich službe veriacim. Správame sa k nim prítulne a dôverujeme im. Svoju vd'ačnosť im prejavujeme aj tak, že sa za nich modlíme.

Spoločenstvo laikov

Laici majú v Cirkvi vlastné postavenie a úlohu. Krstom a birmovaním sú posvätení na kráľovské, čiže všeobecné kňazstvo. Pre túto svoju hodnotu sú laici spoluzodpovední za Cirkev a majú svoj podiel na jej poslaní. Hovorí o tom uznesenie II. vatikánskeho koncilu: „Každý laik, práve vd'aka darom, ktorých sa mu dostalo, je svedkom a zároveň živým nástrojom poslania samej Cirkvi.“ (LG, 33)

Laici uplatňujú svoje všeobecné kňazstvo najmä živou účasťou na bohoslužbách. Pri nich môžu vykonávať sebe primerané služby: čítať Božie slovo, prednášať modlitby, prinášať obetné dary a podobne. Laici slúžia Cirkvi plnením si svojich stavovských povinností, svojimi modlitbami a duchovnými obetami. Mimoriadny význam laikov pre dobro celej Cirkvi je ich rodičovská služba, najmä kresťanská výchova detí. Cirkev má veľký osov z laikov, keď trpezlivo znášajú bolesti a choroby a vedia ich pridružiť k vykupiteľskému Kristovmu dielu.

V uznesení koncilu čítame: „Laici sú však povolani najmä na to, aby zabezpečili prítomnosť a účinkovanie Cirkvi na tých miestach a v tých okolnostiach, kde

sa ona môže stať soľou zeme jedine prostredníctvom ich." (LG, 33)

„Veriaci v Cirkvi nemajú ani nemôžu nahradiť biskupov a kňazov, majú spolu s nimi veľaadiť Cirkev činnosťou, ktorá im je vlastná a uskutočňovaním povolania, ktoré dostali. Hovorí o tom uznesenie koncilu: „Vlastným povolaním laikov je hľadať kráľovstvo Božie tým, že sa zapodieávajú časnými záležitosťami a usporadúvajú ich podľa Boha. Žijú vo svete, t.j. venujú sa všetkým svetským povinnostiam a prácam každého druhu vo zvyčajných podmienkach rodinného a spoločenského života, s ktorými ich existencia takrečeno zrástla.“ (LG, 31)

SPOLOČENSTVO FARNOSTI

3. Katechéza

„Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách.“ (Sk 2, 42)

Po rodine najdôležitejším typom spoločenstva je farnosť. Má nezastupiteľnú funkciu pre uskutočňovanie kresťanského života. Farské spoločenstvo znamená pre človeka oporu a pomoc pre rozvoj a plné sebauplatnenie v rovine nadprirodzeného života viery, nádeje a lásky.

Farnosť - základné cirkevné spoločenstvo

Farnosť má svoju vlastnú históriu. Inštitúcia farnosti sa vyvinula v priebehu dejín ako nevyhnutná potreba utvárania konkrétneho spoločenstva medzi veriacimi. Niekedy sa namiesto výrazu „farnosť“ používa označenie „cirkevná obec“. Samotný názov „far-

nosť“ pochádza z gréckeho „paroikéo“, čo znamená prebývať uprostred, nachádzať sa blízko niekoho.

Na farnosť a jej obsah sa možno pozerat' z rôzneho hľadiska. Z aspektu cirkevného práva je farnosť oddelenou časťou diecézneho územia s vlastným kostolom, s konkrétnymi veriacimi, s vlastným kňazom, ktorý je ustanovený diecéznym biskupom.

Zo sociologického hľadiska je farnosť skupina veriacich skoncentrovaná okolo kostola, okolo kňaza ako predsedu spoločenstva. Stredobodom tejto skupiny veriacich je slávenie Eucharistie. Okrem toho jestvuje v skupine - farnosti del'ba úloh a povinností medzi jednotlivých členov, sú to úlohy charitatívne, pastoračné, liturgické a apoštolské.

Z teologického hľadiska je farnosť časťou miestnej cirkvi - diecézy, v ktorej sa realizuje všeobecná Cirkev ako osobitné nadprirodzené spoločenstvo viery, nádeje a lásky. Farnosť je základnou bunkou Cirkvi, podobne ako je rodina bunkou spoločnosti. Je prvotným a základným miestom, kde jednotlivec, osoba, vstupuje do živého kontaktu s Bohom i s Cirkvou. „Aj keď communio Cirkvi pozná univerzálnu dimenziu, predsa svoj bezprostredný a hmatateľný výraz nachádza vo farnosti. Táto predstavuje konkrétnu formu miestneho realizovania sa Cirkvi, v určitom zmysle je ona Cirkvou, ktorá žije uprostred domov svojich synov a dcér.“ (ChrL, 26)

„Hlavnými konštitučnými prvkami farnosti nie sú štruktúry, ako je územie, budovy, ale duchovný princíp spočívajúci v tom, že je „Božou rodinou, spoločenstvom bratov, preniknutých jedným duchom.“ (LG, 21) Farnosť je domom farskej rodiny a spoločenstvom veriacich.“ (CT, 67) „Teologickým základom farnosti

je, že je eucharistickým spoločenstvom. „To znamená, že ako spoločenstvo je uschopnená sláviť Eucharistiu, v ktorej nachádza živé korene pre svoj rast, ako aj sviatosťné puto svojho spoločenstva s celou Cirkvou.“ (ChrL, 26)

O význame farnosti pre život všeobecnej Cirkvi povedal bl. Pavol VI. tieto významné slová: „Sme jednoducho presvedčení o tom, že táto starobylá a hodnotná štruktúra farnosti má nezrieknuteľné a nanajvýš aktuálne poslanie; jej prislúcha vytvárať prvé spoločenstvo kresťanského ľudu; ona zhromažďuje ľud a vovádza ho do liturgického slávenia; ona chráni a oživuje vieru v ľuďoch našej doby; ona im poskytuje vyučovanie o spásonosnom učení Kristovom; ona uskutočňuje v postoji a v čine pokornú lásku v dobrých a bratských skutkoch.“⁴

Sv. Ján Pavol II. v apoštolskej exhortácii *Catechesi tradendae* vyzdvihuje dôležitosť farského spoločenstva: „Vo farnosti je Cirkev nielen prítomná, v nej sa stáva aj živou a viditeľnou. Vo farnosti má Cirkev obvyklú formu jestvovania a účinkovania. Prostredníctvom nej ľudia poznávajú Cirkev a sa s ňou kontaktujú. Uvádzanie do Cirkvi cez sviatosť kresťanskej iniciácie sa tiež realizuje vo farnosti a prostredníctvom nej. Farnosť je po rodine prvým cirkevným spoločenstvom, je prvou školou viery, modlitby a kresťanských zvykov. Je aj prvým terénom kresťanskej lásky a prvým nástrojom pastorálneho a spoločenského účinkovania Cirkvi. Je prostredím, z ktorého vychádzajú rehol'né a kňazské povolania. Farnosť je aj prvým miestom katechézy.“ (CT, 67)

⁴ PAVOL VI., *Príhovor rímskemu kléru* (24. júna 1963), s. 674.

Účasť na živote farnosti

Pápež sv. Ján Pavol II. v apoštolskom liste *Christifideles laici* hovorí o dvojakom type účasti veriacich na živote farského spoločenstva. Prvý typ je individuálna forma účasti jednotlivých členov Cirkvi na živote a poslaní farnosti. Ide o realizovanie individuálneho spôsobu apoštolátu v rámci farnosti, ktorý má najrozličnejšie podoby, podľa okolností, potrieb, ale aj schopností jednotlivých kresťanov. (Porov. ChrL, 28)

Ťažisko účasti jednotlivých kresťanov na živote farnosti spočíva najmä v zapojení sa do hlavných životných prejavov farského spoločenstva. Sú to najmä: liturgický život - „ohnisko farského života“; sviatostný život veriacich - „krvný obeh“ farského spoločenstva; modlitba - „dýchacie ústrojenstvo“ farnosti; apoštolát - evanjelizácia - hlavná „pracovná aktivita“ farského spoločenstva; katechéza - podmienka omladzovania farnosti; charita - hlavné ovocie života farského spoločenstva.

Jedným zo spôsobov konkrétnej a živej účasti laikov na živote a poslaní farnosti je aj farská rada. Podľa želania Kódexu kanonického práva v každej farnosti má byť hospodárska rada farnosti, ktorá má pomáhať farárovi pri hospodárskych starostiach vo farnosti (starosť o kostol, cirkevné budovy, cirkevné majetky a podobne). „Každá farnosť má mať ekonomickú radu, ktorá sa okrem univerzálného práva riadi normami vydanými diecéznym biskupom a v ktorej veriaci vybratí podľa tých istých noriem, majú farárovi pomáhať v správe majetkov farnosti pri zachovaní predpisu kán. 532.“

Sv. Martin koná milosrdný skutok

Okrem toho má byť v každej farnosti aj pastoračná farská rada. To je orgán pozostávajúci z aktívnych laikov, ktorý má pomáhať farárovi pri naplňovaní všetkých pastoračných úloh farského spoločenstva. Užívotnenie týchto organických štruktúr vo farnosti je veľkou pomocou farárovi pri organizovaní farského života vo všetkých jeho rovinách a prejavoch. Nemá nahradiť kňaza, ale má byť jeho pomocníkom pri náročných úlohách a povinnostiach duchovného pastiera. Pastoračné farské rady sú novým prvkom v pokoncilovej Cirkvi, ktoré majú svoj vývoj. Ľudí treba pre túto formu angažovanosti postupne vychovávať a na ňu pripravovať. Je to prvý krok k prekonávaniu fenoménu pasivity našich veriacich vo farnostiach. Bude to trvať dlhšiu dobu, kým sa nám podarí tento jav zo života farnosti postupne odstrániť, ale začať musíme dnes, ak chceme, aby raz v budúcnosti sme mali aktívnych veriacich, ktorí budú mať nielen členstvo v Cirkvi, ale aj plný podiel na jej živote, úlohách a poslaní.

Druhý typ účasti na živote farnosti je cez zoskupovanie sa veriacich do rôznych spoločenstiev. „Súčasná doba pozná výskyt a rozšírenie mnohokrakých foriem zoskupení laikov: Združenia, skupiny, spoločenstvá, hnutia, takže môže byť reč o novej dobe zoskupenia laikov.“ (ChrL, 28)

Farnosť ako sprítomnenie Cirkvi v rôznych mestách a obciach má byť spoločenstvom spoločenstiev a nie anonymných jednotlivcov. Malé skupiny veriacich zapojené do života farnosti a jej činnosti pomáhajú jej byť tým, čím má byť, so všetkými vitálnymi prejavmi: miestom slávenia liturgie - posväcovania ľudí a oslavovania Boha; miestom evanjelizácie - ohlasova-

nia Božieho slova a katechézy; miestom apoštolátu laikov - posväcovania časného poriadku; miestom dialógu s Bohom - spoločnej modlitby Cirkvi.

Dôležité je, aby všetci veriaci mali povedomie príslušnosti k svojej farnosti, a aby sa so svojou farnosťou stotožňovali a prostredníctvom nej aj s celou Cirkvou.

Farnosť - liturgické spoločenstvo

Slávenie liturgie má prvenstvo v cirkevnom živote farnosti. Liturgia, najmä slávenie svätej omše, je v pravom zmysle slova vrcholom a zdrojom celého života farského spoločenstva. Oprávnené ju môžeme označiť za ohnisko farskej rodiny alebo za srdce života farského ústrojenstva. Od slávania liturgie závisí celý náboženský a duchovný život veriacich.

Liturgický život v našich farnostiach sťažujú mnohé nedostatky: zvykovosť, povrchnosť, častá absencia veriacich na nedel'ných svätých omšiach, pasívna účasť a mnohé ďalšie. Príčinami tohto javu je na jednej strane náboženská nevedomosť, najmä o tajomstvách liturgie a jej pravidlách a najmä jej symbolickej reči.

Slávenie Eucharistie, ale aj iných sviatostí, treba konať čo naj dôstojnejšie a verne podľa liturgických predpisov. Čím väčší priestor treba dať laikom. Jedná sa hlavne o služby lektora, spevákov žalmov, prednášateľov modlitieb veriacich a službu prinášania obetných darov. Veriaci majú právo, ktoré im dáva hodnosť všeobecného kňazstva, aby sa na bohoslužbách Cirkvi živo a aktívne zapájali a vykonávali tie služby, ktoré im prináležia. Príprava a organizovanie bohoslužieb má prioritu medzi všetkými kňazskými

úlohami a povinnosťami. Aj do nej treba zaangažovať súcích laikov.

Súčast'ou dôstojného slávenia liturgie je aj starostlivosť o spev. Treba dbať o to, aby aj veriaci mali na bohoslužbe priestor i možnosť spievať liturgické spevy. Liturgia nesmie byť koncertom iba spevácckých skupín, či spevokolu, aj keď pre skrášlenie je pôsobenie spevokolu vítané, najmä na väčšie liturgické slávnosti, ale nesmie vytlačiť spev Božieho ľudu.

Farnosť - sviatosťné spoločenstvo

S liturgickým životom farnosti súvisí sviatosťný život veriacich. V širšom slova zmysle sviatosťným životom rozumieme službu vysluhovania sviatosťí veriacim: krstu, birmovania, svätého pomazania, zakladania nových kresťanských rodín - manželstva, sviatosťný život v tomto zmysle zahŕňa aj dôkladnú prípravu prijímateľov, ale aj zaangažovanie veriacich do slávenia liturgie sviatosťí. Prijímanie sviatosťí kresťanskej iniciácie a iných životných sviatosťí nikdy nesmie byť súkromnou záležitosťou jednotlivcov, ale udalosťou, ktorá sa dotýka celej farnosti. Sviatosťi neobohacujú len jednotlivých členov farského spoločenstva, ale sú prínosom pre celé spoločenstvo. Vysluhovanie sviatosťi je veľkým výchovným vplyvom na všetkých veriacich.

V užšom zmysle sviatosťným životom chápeme najmä pristupovanie k sviatosťi zmierenia a časté sväté prijímanie. Čo sa týka svätej spovede, treba vo farnosti zaviesť pravidelnú sviatosťnú službu, aby sa mohli veriaci vyspovedať, keď to potrebujú aj v priebehu mesiaca, nielen z príležitosti prvých piatkov. Treba zvlášť dbať o to, aby mali možnosť pristúpiť

k svätej spovedi najmä rodiny pred prijímaním životných sviatostí (krstu, sobáša, svätého pomazania...) Je nevyhnutné, aby veriaci mali každý deň aspoň pol hodiny pred bohoslužbami možnosť prísť k svätej spovedi. Čo sa týka častého svätého prijímania, treba veriacich z času načas povzbudzovať a volať na sväté prijímanie, ale zároveň treba občas aj pripomínať podmienky hodného svätého prijímania, ako aj záväzky, ktoré z neho vyplývajú pre praktický život.

Farnosť - spoločenstvo modlitby

Farnosť je spoločenstvom modlitby. Tento rás farnosti sa uplatňuje nielen pri slávení bohoslužieb, ale aj mimo nich. Farnosť je spoločenstvom modlitby jednak tak, že sa veriaci modliavajú osobne alebo vo svojich rodinách, ale aj tak, že sa zhromažďujú na spoločné modlitby vo farnosti. Treba umožniť veriacim, aby sa vo farnosti konali aj rôzne pobožnosti, pri ktorých sa veriaci spolu modlia, či už je to pred bohoslužbami, alebo samostatné pobožnosti určené na modlitbu a spevy veriacich (nedel'né odopoludnia vo vidieckych farnostiach, májové a októbrové pobožnosti a pod.)

Pri týchto modlitbových spoločenstvách sa majú používať Cirkvou schválené a overené modlitbové texty. Pri organizovaní modlitieb a pobožností nemusia byť vždy prítomní kňazi, ale poveria hodnovernú osobu, ktorá pobožnosť alebo modlitbové spoločenstvo vedie. V modlitbe farnosti je jej vitalita a zároveň jej sila. Veriacich treba často povzbudzovať k modlitbe, či už k spoločnej modlitbe v rodinách alebo k spoločnej modlitbe v kostole.

Farnosť - apoštolské a misijné spoločenstvo

Znakom zdravého farského spoločenstva je jeho apoštolská aktivita. Môže mať rás individuálneho apoštolátu jednotlivých veriacich, ale aj charakter spoločného diela. Treba spájať veriacich na rôzne apoštolské podujatia.

Medzi najprvoradejšie úlohy farského spoločenstva patrí dielo katechizácie. Katechizácia vo farnosti sa týka nielen detí, ale aj dospelých veriacich. Katechizácia detí a mládeže sa má organizovať jednak náboženskou výchovou v škole, ale aj mimo školy, to je tzv. farská katechizácia. Mimoškolská farská katechizácia má dve hlavné fázy: prvou je katechetická príprava detí a mládeže na prijímanie sviatostí (prvé sväté prijímanie, birmovanie, príprava snúbencov), to je bezprostredná príprava na sviatosti, ktorú organizuje kňaz v úzkej spolupráci so schopnými laikmi - tzv. pomocnými katechétami.

Druhá fáza farskej katechizácie je doplňovanie základnej náboženskej výchovy. Sú to rôzne katechetické podujatia (krúžky s deťmi, výlety, organizovanie letných táborov a rôznych príležitostných akcií pre duchovné obohacovanie detí a mládeže). Je samozrejmé, že na celú šírku katechetického diela vo farnosti nemôže stačiť sám kňaz. Na túto prepotrebnú úlohu farnosti si získa a postupne vychováva aj spolupracovníkov, či už riadnych, alebo pomocných katechétov z radov mládeže alebo obetavých rodičov.

Farnosť - spoločenstvo lásky a milosrdenstva

V každej farnosti je mnoho ľudí odkázaných na sociálnu i duchovnú a mravnú pomoc svojich spoluveriacich. Preto je nevyhnutné, aby vo farskom

spoločenstve bolo rozvinuté spolucítenie a aktívna pomoc tým, ktorí sú na to odkázaní. Farská charita nemusí mať hneď inštitucionálnu podobu, ale charitatívna činnosť v každej farnosti musí byť prítomná aj bez toho, žeby bola formálne farská charita zriadená. Vždy sa nájdu niekoľkí dobrovoľníci, ktorí majú súcitné srdce a vedia poskytnúť pomoc druhým. Farár vo farnosti má takýto zárodok farskej charity utvoriť z horlivých veriacich, ktorí v mene celej farskej rodiny poskytujú nevyhnutnú pomoc odkázaným.

Milosrdenstvo a súcitná láska k blížnemu je účinným svedectvom, ktorým sa farnosť prezentuje v očiach neveriacich v meste alebo v dedine. Bez charitatívnej činnosti je farnosť neúplná a chorá.

Dôležitou súčasťou života farskej rodiny je starosť o kňazské a rehoľné povolania. Farnosť vytvára zázemie pre zrod nových duchovných povolaní. Po kresťanskej rodine je to najdôležitejšie miesto nielen pre prvotné vzbudzovanie, ale aj ďalšie formovanie kňazských a duchovných povolaní. Kňazské povolanie treba považovať za nevyhnutné dobro pre celú Cirkv. Starosť o povolania sa netýka iba biskupov a kňazov, ale je záležitosťou všetkých veriacich. „Povinnosť napomáhať povolania sa týka celej kresťanskej pospolitosti, ktorá sa má o ne pričiňovať najsamprv dôsledným kresťanským životom.“ (OT, 2) Kresťanskí laici, zvlášť katechéti, učitelia, animátori pastorácie mládeže, najmä rodičia, zohrávajú dôležitú úlohu v starostlivosti o kňazské povolania. Osobitný význam v pastorálnej starostlivosti majú modlitby za duchovné povolania.

Sv. Ján Pavol II. na audiencii účastníkov plenárneho zasadania Pápežskej rady pre laikov, ktoré sa

venovalo obnove farského spoločenstva, povedal tieto významné slová: „Farnosť je životná bunka, v ktorej sa prirodzeným spôsobom spája účasť laikov pri budovaní a poslaní Cirkvi vo svete. Je spoločenstvom, v ktorom je každý človek neustále konfrontovaný s otázkou posledného cieľa svojho života. Je bránou, otvorenou pre všetkých, aby každý mohol vykročiť na cestu vedúcu k spásu. Farnosť je privilegovaným miestom na ohlasovanie Krista a na výchovu vo viere. Je spoločenstvom pokrstených, ktorí svoju identitu vyjadrujú predovšetkým slávením eucharistického tajomstva. Práve preto sa potrebuje neustále obnovovať, aby sa z nej stávalo spoločenstvo schopné rozhodujúcej misijnej činnosti.“⁵

Farnosť – spoločenstvo spoločenstiev

V Cirkvi po Druhom vatikánskom koncile možno pozorovať jav nových foriem kresťanského života, najmä medzi laikmi. Je to akoby nová doba organizácie katolíckych laikov. Povstávajú rôzne hnutia, skupiny a spoločenstvá, najmä medzi mladými kresťanmi, na hlbšie prežívanie viery.

Zrod malých kresťanských spoločenstiev a hnutí považujeme akoby za nové vanutie Ducha Svätého, ktorým omladzuje Cirkev našich čias. Cirkev tomuto javu venovala osobitnú pozornosť na synode biskupov, ktorá sa venovala činnosti laikov v r. 1987. Na jej základe vznikol apoštolský list sv. Jána Pavla II. *Christifideles laici*. Dokument rozlišuje štyri typy organizácie laikov v súčasnej Cirkvi: náboženské spolky, malé skupiny, spoločenstvá a hnutia. V tomto dokumente sv. Ján Pavol II. doslovne uvádza: „Súčasná

⁵ JÁN PAVOL II.: Príhovor na audiencii 25.11.2004

doba pozná výskyt a rozšírenie mnohorakých foriem zoskupení laikov: Združenia, skupiny, spoločenstvá, hnutia, takže môže byť reč o novej dobe zoskupenia laikov." (ChrL, 28)

Rozmanitosť týchto organizácií laikov je sprevádzaná rôznosťou zamerania a cieľov, ako aj typu kresťanskej duchovnosti. O tejto rozmanitosti Koncil doslovne uvádza: „Medzi apoštolskými organizáciami jestvuje veľká rozmanitosť. Niektoré prijímajú na seba všeobecný apoštolský cieľ Cirkvi. Iné majú za cieľ najmä evanjelizovanie a posväcovanie. Ďalšie sa usilujú preniknúť kresťanským duchom časný poriadok, iné vydávajú svedectvo o Kristovi zvlášť skutkami milosrdenstva a lásky.“ (AA, 19)

Potrebu spájania sa veriacich do malých spoločenstiev vyvoláva aj situácia náboženského života vo farnostiach. Mnohé farnosti veľkých rozmerov, zvlášť v mestách, neumožňujú veriacim prežívať vedomie spoločenstva a konkrétnych medziludských vzťahov. Ľudia sa často nepoznajú a nemajú k sebe takmer žiadny vzťah, hoci patria do jednej Božej rodiny vo farnosti. Okrem toho do života farnosti zasahujú vplyvy negatívnych javov našej doby. Je to hlavne sekularizmus a kríza viery. U mnohých veriacich sa objavuje nesprávne chápanie náboženstva, ktoré vedie k viere málo prežívanej, povrchnej a zvykovej.

Sv. Ján Pavol II. v liste *Christifideles laici* venuje celý 30. článok otázke kritérií rozpoznávania hodnovernosti a pravosti kresťanských zoskupení a malých spoločenstiev. V malých zoskupeniach sa majú členovia starať o realizáciu povolania k svätosti každého jednotlivého člena. Ide o utváranie stále väčšej

jednoty medzi praktickým životom členov spoločenstva a ich vierou. Spoločenstvo má byť miestom hlásania, odovzdávania a praktizovania viery. Najdôležitejšie je, aby sa jednotlivé malé spoločenstvá naplno zapájali do života farnosti.

Dôležitým kritériom pre spoločenstvo je v deťtinskej závislosti na pápežovi a biskupovi. Spoločenstvo s pápežom a biskupom sa prejavuje ochotným prijímaním pokynov Učiteľského úradu Cirkvi ako aj ochotou spolupracovať s inými laickými zoskupeniami. Činnosť spoločenstva sa má „zosúladiť s apoštolským zameraním celej Cirkvi“. Prejavuje sa to v ich misiónárskom eláne a v ochote podieľať sa na novej evangelizácii vo svete. (Porov. ChrL, 30)

RODINA – HLAVNÉ KREŠŤANSKÉ SPOLOČENSTVO

4. Katechéza

„Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18, 20)

Rodina je jedno z najcennejších bohatstiev ľudstva, hodnota, ktorú treba úzkostlivo chrániť a rozvíjať. Od rodiny rozhodujúcou mierou závisí rozvoj a rast Cirkvi, ale aj celá ľudská spoločnosť. Jej patrí naozaj prvé miesto medzi všetkými spoločenstvami. Sv. Ján Pavol II. v apoštolskej exhortácii *Familiaris consortio* pripomína štyri základné úlohy kresťanskej rodiny, ktorými sa stáva tým, čím má byť: utváranie osobného spoločenstva; služba životu; účasť na rozvoji spoločnosti a účasť na živote a poslaní Cirkvi. (Porov. FC, 17)

Rodina - malé spoločenstvo osôb

Rodina je malé spoločenstvo osôb, ktoré sa navzájom milujú a žijú jeden pre druhého. Posvätným jadrom rodiny je manželstvo ako intímne spoločenstvo osôb muža a ženy. Manželstvo a rodina, ktorá z neho pochádza, sú súčasťou veľkého Božieho plánu. Len vo svetle tohto Božieho plánu možno objaviť a spoznať pravú hodnotu a zmysel manželstva a rodiny. Manželstvo a rodina sa zrodili v raji, keď Boh stvoril muža a ženu a keď ich požehnal a dal im poverenie k účasti na jeho stvoriteľskej láske. *„Plod'te a množte sa a naplňte zem.“ (Gn 1, 28)*

Prvotný hriech vážne poškodil a narušil túto ustanovizeň manželstva a rodiny. Kristus, ktorý prišiel všetko obnoviť, vykúpil aj manželstvo a rodinu. Svojou smrťou na kríži a zmluvou, ktorú potvrdil svojou krvou, povýšil manželstvo na sviatosť. Tým sa manželstvo a rodina stali nástrojom Kristovej vykúpiteľskej lásky vo svete. Sviatosťné manželstvo je obrazom tej lásky, ktorou miluje Kristus Cirkev. *„Manželia sú teda pre Cirkev ustavičnou pripomienkou toho, čo sa odohralo na kríži. Sú jeden pre druhého i pre deti svedkami spásy, na ktorej ich sviatosť robí účastnými.“ (FC, 13)*

Základom, z ktorého sa buduje manželstvo a rodina, je spoločenstvo osôb. Toto spoločenstvo osôb sa utvára z mnohých medziosobných vzťahov: manželského vzťahu medzi mužom a ženou, zo vzťahu otcovstva a materstva k deťom, zo vzťahu detí k rodičom a súrodeneckých vzťahov medzi deťmi.

Je samozrejmé, že najdôležitejšou úlohou členov každej rodiny je pestovať rodinné medziľudské vzťahy. Ich obsahom je nezištná a obetavá láska

všetkých členov rodiny. Táto vzájomná láska muža a ženy, rodičov a detí a súrodencov medzi sebou má charakter vzájomnej služby. Celý rodinný život je reťazou vzájomných služieb lásky. Zahŕňa starosť o hmotné potreby, ako aj duchovné hodnoty. Opravdivá láska jedných voči druhým v rodine sa usiluje o to, aby sa všetci mali dobre a boli dobrí. Ak je v rodine súlad medzi úsilím „byť dobrý“ a „mať sa dobre“, stáva sa rodina domovom - miestom pokoja a opravdivého ľudského šťastia. V rodine sa najdokonalejším spôsobom môže naplňovať povolanie človeka k láske: milovať a byť milovaný.

Pre pestovanie živého spoločenstva rodiny je nevyhnutná komunikácia. Každé spoločenstvo sa tvorí a trvá komunikáciou osôb. Kde je kríza komunikácie, nastáva aj kríza spoločenstva.

Tieto vnútorné interpersonálne vzťahy v rodine sú zárodkom a východiskom aj pre všetky vzťahy človeka navonok, smerom k ľudskej rodine a k Božej rodine Cirkvi. „Cirkev nachádza takto v rodine, zrodenej zo sviatosti, svoju kolísku a miesto, kde môže uskutočniť svoje začlenenie do ľudských pokolení, a ony zasa do Cirkvi.“ (FC, 15)

Rodina v službe životu

Medzi najvznešenejšie úlohy rodiny patrí služba rodiny životu. Ide o jej najpôvodnejšie poslanie: vzbudzovať život, chrániť ho a rozvíjať. Túto úlohu rodiny možno rozčleniť na dva aspekty. Prvým je otázka plodivej lásky manželov a problémy s ňou spojené. Čistota manželského spoluzitia vedie manželov, aby svoju manželskú lásku uplatňovali v súlade s úmyslami Stvoriteľa. (Porov. HV, 11-12) Zabraňova-

nie počatiu - antikoncepcia, a ešte viac riešenie plánovaného rodičovstva umelým potratom, je v príkrom rozpore s Božím zákonom. Takéto počínanie ohrozuje celkové dobro rodiny. Rodičia, keď počali život, už nemajú právo o ňom rozhodovať, ale sú iba služobníkmi tohoto nového života.

Spolu so službou životu súvisí právo a povinnosť rodičov vychovávať dieťa. „Keďže rodičia dali život svojim deťom, viaže ich veľmi vážna povinnosť poskytnúť svojmu potomstvu aj výchovu. Preto ich treba mať za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí. Táto ich výchovná úloha je taká dôležitá, že ak chýba, len ťažko ju možno nahradiť. Rodičia majú totiž utvoriť rodinné ovzdušie, preniknuté láskou a úctou k Bohu a ľuďom, ktoré napomáha úplnú osobnú a spoločenskú výchovu detí. Rodina je teda prvou školou spoločenských čností, ktoré sú potrebné každému spoločenstvu.“ (GrE, 3)

Rodina - základ spoločnosti

Druhý vatikánsky koncil označil rodinu za základ spoločnosti. „Keďže pôvodca všetkého ustanovil manželský zväzok za počiatok a základ ľudskej spoločnosti,(...) Rodina sa stala základnou živou bunkou spoločnosti.“ (AA, 11) Každá rodina je so spoločnosťou organicky zviazaná. Z rodiny vychádzajú občania a v rodine sa formuje človek pre vstup do spoločnosti a nadobúda si sociálne čnosti, ktoré sú dušou života a rozvoja samej spoločnosti. Nielen rodina dáva spoločnosti, aj spoločnosť je povinná dávať rodine. Rodina a spoločnosť jestvujú vo vzťahu vzájomnej závislosti a obohacovania sa. Rodina už tým samým, že sa veľadí a rastie a tvorí hodnoty, obohacuje spoloč-

nosť. Spoločnosť sa niekedy správa macošsky k rodinám, buď tak, že zanedbáva sociálne a kultúrne dobro rodiny, alebo tak, že rodinu obmedzuje okliešťovaním jej slobody, tak jej znemožňuje plniť jej základné funkcie.

Rodina - domáca cirkev

Kresťanská rodina sa oprávnenne považuje za domácu Cirkev. (Porov. LG, 11) Je malým spoločenstvom viery, nádeje a lásky. Hlavným dôvodom, pre ktorý považujeme rodinu za malú cirkev je to, že je v nej prítomný a pôsobí Ježiš Kristus. *„Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja uprostred nich.“* (Mt 18, 20) Cirkevný ráz kresťanskej rodiny znamená, že sa v nej realizuje celé tajomstvo Cirkvi - tajomstvo stretnutia Boha s človekom a ľuďi s Bohom. Kresťanská rodina nie je len predmetom pastoračných aktivít Cirkvi, ale priam podmetom uskutočňovania jej spásneho poslania.

Kresťanská rodina má plný podiel na živote a poslaní Cirkvi. *„Medzi základné úlohy kresťanskej rodiny patrí aj služba v Cirkvi. Rodina je postavená do služieb Božieho kráľovstva v priebehu dejín, a to účasťou na živote a poslaní Cirkvi.“* (LG, 49) Táto účasť rodiny na živote Cirkvi a jej spásnom poslaní sa uskutočňuje v dvoch smeroch. Ponajprv smerom dovnútra rodiny vzájomným sebaoposväcovaním sa jednotlivých členov rodiny, vydávaním svedectva, spoločnou modlitbou a rodinnou evanjelizáciou a katechézou. Smerom navonok účasť rodiny na živote Cirkvi znamená jej podieľanie sa na živote farnosti, na jej liturgickom živote, na katechéze a evanjelizácii a na apoštolských dielach, ktoré vo farnosti sú.

OBSAH

Duchovný program na Jubilejný rok svätého Martina	6
Svätý Martin z Tours, biskup	7
Priebeh novény	9
Litánie k sv. Martinovi	9
Modlitba na Jubilejný rok svätého Martinna	11
1. deň: Svätosť pre všetkých	12
2. deň: Svätosť tých, čo s Kristom trpia	14
3. deň: Kristus - učiteľ svätosti	17
4. deň: Panna Mária - príklad svätosti	18
5. deň: Spoločenstvo nebeskej Cirkvi s putujúcou Cirkvou	20
6. deň: Svätí nás učia ceste svätosti	21
7. deň: Svätí pomáhajú pevnejšie sa zjednotiť s Kristom	23
8. deň: Svätých sväto uctievať	24
9. deň: Svätosť je v láske	27
Štyri katechézy o cirkevnom spoločenstve	30
Cirkev - dom a škola spoločenstva	30
Cirkev ako hierarchické spoločenstvo	38
Spoločenstvo farnosti	45
Rodina - hlavné kresťanské spoločenstvo	58

Mons. ThDr. Štefan Sečka, PhD., spišský
diecézny biskup
Mons. ThDr., PaedDr. Pavol Janáč, PhD.

DEVIATNIK MODLITIEB K SV. MARTINOVÍ

Vydala: Tlačiareň Kubík pre Rímskokatolícky
biskupský úrad v Spišskej Kapitule
v Jubilejnom roku sv. Martina,
patróna diecézy, 2016

Tlač: Tlačiareň Kubík, Námestovo

ISBN: ISBN: 978-80-89602-58-2

HYMNUS K SV. MARTINOVÍ

Martin, si ako apoštol;
povzbud' nás, keď t'a slávime.
Pre svojich žiakov žiť si chcel
i bývať v živých krajine.

Urob, čo si prv robieval,
biskupom, kňazom slávou žiar,
zvel'ad'uj Cirkev, Boží ľud,
a satanove lesti zmar.

Trikrát si tieň zla rozptýlil;
zobud' nás z ľahostajnosti.
Ty vlastný plášť si rozdelil,
odej nás rúchom milosti.

Za Božiu slávu horel si,
Pán ti bol žitia obsahom;
oroduj za nás u Pána,
pomáhaj našim veľ'kňazom.

Bud' sláva svätej Trojici;
to znelo v srdci Martina.
Nech aj v nás zväčší lásku k nej
on, svätec, biskup, hrdina. Amen.

(Z Liturgie hodín na sviatok sv. Martina)

ISBN: 978-80-89602-58-2